	Pobieranie materiału do badań laboratoryjnych	Z-MLD-6-0-2
		Wydanie 1 z dnia 31.08.2023

Ogólne zasady:

- każdy materiał biologiczny należy traktować jako materiał potencjalnie zakaźny,
- należy przestrzegać zasad higieny, obowiązujących w pracy z materiałem zakaźnym,
- używać sprzętu jednorazowego użytku w systemie zamkniętego pobierania krwi,
- należy postępować zgodnie z procedurami i zasadami obowiązującymi w Przychodni Specjalistycznej w Olsztynie, dotyczącymi dezynfekcji skóry przed zabiegami diagnostycznymi,
- należy ograniczyć przenoszenie, przelewanie i rozdzielanie próbki krwi,
- materiał inny niż krew (mocz, kał, nasienie), należy pobierać do pojemników docelowych,
- przed pobraniem materiału należy zweryfikować dane pacjenta na podstawie dowodu osobistego lub innego dokumentu tożsamości,
- po pobraniu materiału, dokładnie zakręcić pojemnik, zwracając uwagę na prawidłowe założenie nakrętki,
- wykaz pojemników:
  - mocz/nasienie – plastikowy pojemnik
  - krew – próbówki
- po pobraniu materiału biologicznego, materiał niezwłocznie dostarczyć do odpowiednich pracowni,
- w przypadku użycia narzędzi, które wymagają sterylizacji po wykonaniu pobrania materiału, postępować zgodnie z procedurami i zasadami obowiązującymi w Przychodni Specjalistycznej w Olsztynie,
- badania laboratoryjne wykonywać na podstawie zlecenia elektronicznego w systemie OPTIMED, które jest przesłane do systemu Infinity lub na podstawie zlecenia utworzonego w Infinity na podstawie zlecenia papierowego dostarczonego przez pacjenta,
- po wykonaniu oznaczeń materiał przechowywać zgodnie z instrukcją przechowywania materiału do badań lub instrukcją dotyczącą utylizacji materiału po zakończeniu badań laboratoryjnych,
- w przypadku rozlania materiału biologicznego, postępujemy zgodnie z procedurami dezynfekcji obowiązującymi w Przychodni Specjalistycznej w Olsztynie,
- Diagnosta laboratoryjny może odmówić wykonania czynności medycyny laboratoryjnej zleconej przez lekarza (lub lekarza dentystę) leczącego pacjenta, jeżeli stwierdzi:
  - 1) nieprawidłowe przygotowanie pacjenta do badań laboratoryjnych,
  - 2) wystąpienie niezgodności otrzymanego materiału biologicznego z wymaganiami dotyczącymi jego pobrania lub transportu,
  - 3) zagrożenie życia lub zdrowia pacjenta w wyniku wykonania czynności medycyny laboratoryjnej,
  - 4) odmowę wykonania czynności medycyny laboratoryjnej zleconej przez lekarza (lub lekarza

Dokument jest nadzorowany i opublikowany w formie elektronicznej na zasobie sieciowym Przychodnia dokumenty, folder Jakość.

Dokument jest aktualny w dniu wydruku.

Użytkownik wydrukowanego egzemplarza jest zobowiązany do śledzenia zmian w dokumencie po terminie wydruku.

	Pobieranie materiału do badań laboratoryjnych	Z-MLD-6-0-2
		Wydanie 1 z dnia 31.08.2023

dentystę) leczonego pacjenta diagnosta laboratoryjny uzasadnia na piśmie oraz powiadamia o tym fakcie niezwłocznie swojego bezpośredniego przełożonego.

5) odmowę, odnotowuje się na skierowaniu na badania laboratoryjne lub w laboratoryjnym systemie informatycznym.

1. POBIERANIE KRWI ŻYLNEJ

- badania laboratoryjne wykonywane są na podstawie otrzymanego skierowania lub po opłaceniu określonych badań laboratoryjnych przez pacjenta,
- przed pobraniem materiału do badań należy poinformować pacjenta o rodzaju zleconych badań, sposobie pobrania oraz sposobie przygotowania pacjenta, jeśli dane badanie tego wymaga,
- w przypadku badań wymagających specjalnego przygotowania, pacjent otrzymuje ustną informację na czym polega pobranie materiału do badań oraz w jaki sposób należy się do niego przygotować.

Rodzaj próbek oraz kolejność pobierania krwi

- krew pobierana jest z użyciem zamkniętego systemu próżniowego VACUETTE,
- próbki (korki próbek) oznakowane są zgodnie z międzynarodowym kodem barwy celem szybkiej identyfikacji:
- kolor niebieski – próbki z zawartością **3.2% cytrynianu sodowego**; przeznaczone do badań koagulologicznych w osoczu pacjenta,
- kolor czarny – próbki z zawartością **3.8% cytrynianu sodowego**; przeznaczone do oznaczania OB w osoczu,
- kolor czerwony – próbki z aktywatorem wykrzepiania; przeznaczone do oznaczeń w surowicy krwi,
- kolor fioletowy – próbki z zawartością K_3EDTA lub K_2EDTA ; przeznaczone do wykonywania morfologii krwi we krwi pełnej,
- kolor szary – próbki z zawartością fluorku sodu; przeznaczone do oznaczania glukozy w osoczu krwi

Pobierając krew należy pamiętać o kolejności podłączania próbek, co pozwala uniknąć możliwych błędów w badaniach i zanieczyszczenia próbek substancjami dodatkowymi.

	Pobieranie materiału do badań laboratoryjnych	Z-MLD-6-0-2
		Wydanie 1 z dnia 31.08.2023

Kolejność pobierania krwi według zaleceń:

- badania koagulologiczne (układ krzepnięcia),
- badania biochemiczne i immunochemiczne,
- hematologia (morfologia krwi obwodowej),
- glukoza pobrana na fluorek sodu,
- OB
- pozostałe próbki
- należy pamiętać o pobraniu pożądanej objętości krwi (zgodnie z kalibrowaną próżnią) oraz w ilości próbek dostosowanej ilości zleconych badań,
- próbki z pobraną krwią należy delikatnie wymieszać, zgodnie z wytycznymi producenta

Przygotowanie zestawu do pobrania krwi żyłnej

- jednorazowe rękawiczki,
- staza,
- środek do dezynfekcji skóry,
- sterylne waciki i plaster,
- zestaw do próżniowego pobierania krwi w systemie zamkniętym, jednorazowego użytku, odpowiednio do zleconych badań,
- odpowiednio opisane i/lub oklejone kodem kreskowym próbki, zgodne z rodzajem zleconych badań laboratoryjnych,
- skierowanie na badania laboratoryjne,
- pojemniki na odpady medyczne,
- druki medyczne (wewnętrzne i zewnętrzne – podwykonawców) i inne niezbędne środki

Schemat postępowania przy pobieraniu krwi żyłnej

- podczas pobierania krwi pacjenta obowiązuje pozycja siedząca lub leżąca w przypadku omdleń w wywiadzie,
- przed pobraniem krwi żyłnej należy zweryfikować dane pacjenta na podstawie dowodu osobistego lub innego dokumentu tożsamości,
- przygotować sprzęt do pobrania krwi,
- wykonać higieniczne mycie rąk,
- założyć rękawiczki jednorazowe,
- przygotować miejsce do pobrania krwi żyłnej (w pierwszej kolejności w dołach łokciowych obu rąk,

Dokument jest nadzorowany i opublikowany w formie elektronicznej na zasobie sieciowym Przychodnia dokumenty, folder Jakość.

Dokument jest aktualny w dniu wydruku.

Użytkownik wydrukowanego egzemplarza jest zobowiązany do śledzenia zmian w dokumencie po terminie wydruku.

potem na przedramieniu i na grzbiecie obu dłoni),

- wkręcić igłę w uchwyt,
- zacisnąć stazę i polecić pacjentowi zacisnąć pięść (staza nie powinna być stosowana przez okres dłuższy niż 1 min),
- zdezynfekować miejsce wkłucia, wybrane miejsce po dezynfekcji nie może być już dotykane i musi całkowicie wyschnąć,
- przekłuć skórę igłą ustawioną pod kątem 15° i podłączyć probówki – pobrać krew w ilości zgodnej z wielkością kalibrowanej próżni, w ilości probówek adekwatnej do zleconych badań,
- zwolnić opaskę uciskową w momencie napływu krwi do pierwszej probówki,
- po pobraniu krwi wyjąć igłę z żyły i jednocześnie nacisnąć miejsce wkłucia jałowym gazikiem, w celu uniknięcia utworzenia krwiaka oraz ułatwienia zejścia ścianek naczynia żylnego; ucisk miejsca wkłucia powinien być utrzymany kilka minut,
- bezpośrednio po pobraniu krwi probówki należy delikatnie wymieszać zgodnie wytycznymi producenta,
- zużytą igłę należy umieścić w pojemniku na ostre odpady medyczne,
- zdjąć rękawiczki ochronne i umieścić je w pojemniku na odpady medyczne z czerwonym workiem,
- higienicznie umyć ręce.

Uwaga:

W przypadku badań zleczonych do podwykonawców należy wypełnić druki/skierowania/oświadczenia/zgody i pobrać krew do odpowiednich probówek zgodnie z zaleceniami/wymogami/procedurami podwykonawców.

Pobieranie materiału do badań w kierunku wirusa HIV

- badania w kierunku wirusa HIV wykonujemy u pacjentów ze skierowaniem od lekarza lub pacjentów prywatnych, po opłaceniu badania, po wypełnieniu specjalnego formularza – F-MLD-6-0-2 Zgoda na wykonanie badania laboratoryjnego – testu przesiewowego w kierunku wirusa HIV (druk wewnętrzny).

2. POBIERANIE MOCZU

- mocz na badania pobiera się w plastikowy jednorazowy pojemnik odpowiednio opisany i/lub okodowany w laboratorium

Pobieranie moczu do badań rutynowych

- po 8 godzinnym nocnym wypoczynku z minimum 4 godzinnym gromadzeniem moczu w pęcherzu (nawet jeśli pęcherz był opróżniany podczas nocy); pierwsza poranna próbka moczu jest próbką

	Pobieranie materiału do badań laboratoryjnych	Z-MLD-6-0-2
		Wydanie 1 z dnia 31.08.2023

zalecaną do badania ogólnego moczu,

- ze środkowego strumienia – zarówno pierwsza, jak i ostatnia porcja moczu podczas mikcji powinna zostać odrzucona;
- mocz w objętości ok. 50 – 100 ml zebrać do jednorazowego naczynia, szczelnie zamknąć, opisać i dostarczyć do laboratorium w jak najkrótszym czasie,
- badanie wykonać przed podjęciem leczenia a następnie kontrolnie po leczeniu

Dobowa zbiórka moczu (DZM) – przeprowadzana przez okres 24 godz.

- przygotować czyste naczynie o obj. 2 – 3 litrów z dopasowanym przykryciem i prawidłowo je opisać,
- pierwszą poranną porcję odrzucić (po nocy ok. godz. 6.00),
- wszystkie następne porcje (w całości) oddać do przygotowanego naczynia, łącznie z pierwszą poranną porcją dnia następnego,
- naczynie z moczem powinno być przechowywane w chłodnym miejscu,
- zebrany mocz należy dokładnie wymieszać,
- dostarczyć całość do laboratorium lub około 200 ml po dokładnym zmierzeniu i podaniu dobowej zbiórki.

Klirens kreatyniny

- do badania konieczne jest oznaczenie poziomu kreatyniny w moczu i surowicy krwi,
- do laboratorium należy dostarczyć zlecenie z następującymi informacjami: dane identyfikujące pacjenta, objętość zebranego moczu, czas trwania zbiórki, próbkę moczu z 12-to lub 24-godzinnej zbiórki moczu, zgodnie ze zleceniem lekarskim,

3. POBIERANIE KAŁU DO BADANIA

kał na badanie ogólne, na obecność pasożytów i na obecność krwi utajonej w kale

- kał pobiera się do plastikowego jednorazowego pojemnika z pokrywką i łyżeczką (niewielka grudka kału),
- pojemnik musi być odpowiednio opisany i /lub okodowany w laboratorium

Wymaz – badanie w kierunku owsików

- w laboratorium pacjent otrzymuje szkiełko podstawowe z przyklejoną przezroczystą taśmą,
- odciągnąć taśmę od szkiełka podstawowego, przykleić do odbytu a następnie ponownie dokleić taśmę do szkiełka,
- wymaz pobrać wyłącznie po wycieczku nocnym,

Dokument jest nadzorowany i opublikowany w formie elektronicznej na zasobie sieciowym Przychodnia dokumenty, folder Jakość.

Dokument jest aktualny w dniu wydruku.

Użytkownik wydrukowanego egzemplarza jest zobowiązany do śledzenia zmian w dokumencie po terminie wydruku.

	Pobieranie materiału do badań laboratoryjnych	Z-MLD-6-0-2
		Wydanie 1 z dnia 31.08.2023

- materiał przynoszony jest w kopercie, która w laboratorium jest odpowiednio opisana i/lub okodowana.

4. POBIERANIE NASIENIA NA BADANIE NASIENIA

- pacjent dostarcza nasienie pobrane do sterylnego pojemnika na mocz, który jest odpowiednio opisany i/lub okodowany,
  - materiał należy pobrać metodą masturbacji, po uprzednim dokładnym umyciu narządów płciowych,
  - należy podać dokładną godzinę pobrania materiału,
- pacjenci z Olsztyna mogą nasienie pobrać w domu i jak najszybciej dostarczyć do laboratorium, (z utrzymaniem ciepła), pacjenci przyjezdni mają możliwość oddać nasienie w wydzielonym zamykanym, pomieszczeniu,
- po wykonanym badaniu pojemniki z nasieniem wrzucane są do czerwonych worków na materiał zakaźny zgodnie z instrukcją utylizacji materiału po zakończeniu badań laboratoryjnych

5. BADANIA MYKOLOGICZNE

- badania wykonuje się w wydzielonej pracowni mykologicznej – gabinet A MLD,
- w zależności od zlecenia materiał pobiera się z paznokci lub skóry (zeskrobiny) na płytkę Petriego i szkiełko podstawowe, które oznakowane są kolejnym numerem porządkowym, rodzajem posianego materiału i datą badania,

Pobranie materiału na badanie mykologiczne

- przed pobraniem materiału należy zweryfikować dane pacjenta na podstawie dowodu osobistego lub innego dokumentu tożsamości,
- należy utworzyć zlecenie w systemie informatycznym Infinity,
- przygotować sprzęt do pobrania materiału (łyżeczki chirurgiczne),
- wykonać higieniczne mycie rąk,
- założyć rękawiczki jednorazowe,
- po zebraniu materiału do oznaczeń łyżeczki chirurgiczne wrzuca się do pojemnika ze środkiem grzybobójczym (Gigasept 3%). Łyżeczki po odkażeniu i umyciu poddaje się procesowi sterylizacji.
- zdjąć rękawiczki ochronne i umieścić je w pojemniku na odpady medyczne z czerwonym workiem,
- higienicznie umyć ręce.

	Pobieranie materiału do badań laboratoryjnych	Z-MLD-6-0-2
		Wydanie 1 z dnia 31.08.2023

- po wydaniu wyniku mykologicznego płytki Petriego umieścić w czerwonym worku na odpady zakaźne, a szkiełka do pojemnika na odpady ostre.

6. BADANIE W KIERUNKU NUŻYCY

- badanie wykonuje się w wydzielonej pracowni (gabinet A),
- materiałem do badania są 2-4 rzęsy pobrane od pacjenta, które umieszczane są na szkiełko podstawowe i od razu oglądane pod mikroskopem optycznym,

Pobranie materiału:

- przed pobraniem materiału należy zweryfikować dane pacjenta na podstawie dowodu osobistego lub innego dokumentu tożsamości,
- utworzyć zlecenie w systemie informatycznym laboratorium
- przygotować sprzęt do pobrania materiału (pęseta)
- wykonać higieniczne mycie rąk,
- założyć rękawiczki jednorazowe,
- po zebraniu materiału do oznaczeń należy zdezynfekować użyte narzędzia - pęsety umieścić w pojemniku ze środkiem grzybobójczym, (Gigasept 3%),
- pęsety po odkażeniu i umyciu poddaje się procesowi sterylizacji zgodnie z procedurami obowiązującymi w Przychodni Specjalistycznej w Olsztynie,
- zdjąć rękawiczki ochronne i umieścić je w pojemniku na odpady medyczne z czerwonym workiem,
- higienicznie umyć ręce,
- po wydaniu wyniku badania , szkiełka podstawowe włożyć do pojemnika na odpady ostre.

KIEROWNIK
MEDYCZNEGO LABORATORIUM DIAGNOSTYCZNEGO
mgr Anna Bienkowska
DIAGNOSTA LABORATORYJNY
specjalista laboratoryjnej
diagnozyki medycznej

31.08.2023 r.

